

Ellen Key död.

Ellen Key

(efter en målning av konstnären Maurice Björkström.)

Ellen Key avled lugnt och stilla klockan halv i natten till i går i sitt hem på Strand. Hon hade det sista dygnet varit utan medvetande.

Enligt vad T. T. vid samtal med dr Hedlund i Mjölby inhämtat, inträffade dödsfallet kl. 12,20 midnatt. Närmaste dödsorsaken var återförkalkning och hjärnblödningar. Under de sista ett och ett halvt dygnet hade fullständig förlamning inträtt, och patienten saknade därför helt talförmågan.

Ellen Keys bortgång ger en stark påminnelse om mänsklighetens ständiga övergång i en ny tid. Sverige har blivit kännbart fattigare, då detta goda och mänsklighetens ideal trofasta hjärta upphört att slå, då denna starka personlighet ej mer är närvarande, skriver i A.-B. dr John Landquist. Ett mäktigt livsverk är här avslutat. Ellen Key har som föreläsare, författare och icke minst genom den omedelbara verkan av sin personlighet övat inflytande på tusen och åter tusen människor i sitt hemland under sitt långa liv. Med sina skrifter har hon nått fram att tala till de flesta folk i Europa och till Amerikas oöverskådliga engelsktalande publik. Ungdom i Tyskland och i Frankrike har lyssnat till henne och dyrkat henne som en idealitetens invigda sibylla. Georg Brandes skriver på ett ställe, att det överraskat honom personligen, hur långt och djupt in i romanska länder hennes inflytande sträckt sig.

Ellen Key var född den 11 december 1849. Hon tillhörde en familj, där lyckan och harmonien i äktenskapet och samlivet aldrig stördes av missljud, där hemkänslan och kärleken voro bofasta, där den lilla flickan fostrades i en genomkultiverad omgivning och en äkta svensk natur. Vilken sund kraft hon där insöp visar hennes andliga produktion.

1900-talets första år voro det stora produktiva arbetets tid för Ellen Key: hon utarbetar i sex volymer Livslinjer (1903—1906) sin filosofi över kärleken och äkten-

skapet, över religionen, över individualismen och den sociala solidariteten.

Hur omfattande och betydande Ellen Keys skrivna produktion än är, har dock skrivandet i hög grad varit ett surrogat för talandet för Ellen Key.

Hon har utan tvivel varit en av de största värtalare, som hörts i Norden. Som talare förmådde hon genom sitt våsens ro och fulla uppgående i ögonblicket, sina långsamt uttalade satser, sina pauser på ett oförlikneligt sätt skapa en stämning av stillhet och högtid. I denna stämning framskred hennes bildrika, sköna, monumentala satser och tankar, värmda, höjde till renande hänförelse sin publik. Ellen Key växte, blev majestätisk i sådana ögonblick. Hon syntes med sitt vita hår, sin skära hy, sina lysande bruna ögon och med sin välbekanta skorrande stämma, buren av en högre visshet än andra tvivlande och lätt förvirrade människor.

Det må bringas i erinran, att den sista gången hon uppträdde i Stockholm och vann en publik var på ett Auditoriummöte i slutet av 1917 för Finland, liksom hon också några månader senare till harm och besvär för många vänner och för partier, som brukade räkna henne till bundsförvant, inskred för svensk vapensändning till Finland. Hon skydde lika litet då som förr att följa sin övertygelse och att vederväga sin popularitet.

Sin minnesartikel i A. B. slutar dr Landquist med följande vackra och sanna ord:

Björnson talar i Laboremus om den värme, som efterhand kommit in i människolivet. Solen av Ellen Keys person har med några grader höjt den andliga temperaturen i vårt land. I många decennier har denna värmehärd outröttligt glött och flammat. Tusen människor, som närmare eller fjärrare kände henne — det var icke svårt att räkna henne — ha vant sig att anse den för beständig. Nu har den emellertid slocknat och kallnat. Må de många, som erinra sig Ellen Key från livets förflutna skeden, ända från den längst förgångna tid på 1890-talet, då hon upptände sina åhörare i Arbetarinstitutets sal, ägna en stunds eftertanke åt denna bortgångna som lämnande ett långt och givande liv nu stigit över den vägens brant, varifrån hon ej vänder tillbaka.